

8. A SZÜLŐ – A SZOLGÁLATRA NEVELŐ

Kezdés

Olyannyira fontos téma a szolgálatra nevelés, hogy talán ezzel kellett volna kezdeni az egész sorozatot. A szolgálat az egyik leghatékonyabb gyógyír a mai tévútra vezető életfilozófiára, ami erőfeszítéseink legfőbb célját saját, egyéni boldogságunk megszerzésében látja. Az ilyen individualizmus nyomasztó következménye az elszigetelődés, önmagunkba roskadás. Társadalmunk téves üzenetek sokaságával halmoz el nap mint nap: ne bíz senkiben, csak önmagadban! Érvényesülj! Él a mának! Gondoskodj magadról, mert senki más nem fogja megtenni helyetted! Isten is csak azokat segíti, akik magukon is hajlandóak segíteni. Építs és biztosítsd a jövődet! Gondolj a karrieredre! Keresd a nyerő pozíciót és a sikert! Tanuld meg ügyesen kezelni ellenfeledet, hogy mindenképp te kerekedj felül! ... És így tovább... Számos példát lehetne még sorolni.

Ezek mind üres szlogenek! Nem adnak az életünkhöz semmit, sőt, megfosztanak az igazi lelki gazdagságtól.

Semmit nem nyerünk azzal, ha hagyjuk, hogy a társadalmunk által képviselt gondolkodás irányítson. Életünk üressé válhat, csapdába esünk. A szülő azonban nemcsak önmagáért, hanem gyermekéért is felelős. Ha ennek a filozófiának a szellemében nevelünk, akkor Ábrahám helyett mi áldoztuk föl Izsákot azzal, hogy a jövőbe érkező gyermekeink szemlélete már hiányos lesz. A Sátán nagyon sok embert becsap ezekkel az üres szlogenekkel, melyeknek semmi közük nincs az élethez.

A katekézis az életre nevelés folyamata. Arra az életre nevel, amelyet Jézus mutatott. Ő, aki legyőzte a Sátán minden pusztító eszközét, és újra ÉL! Ő, aki azért jött, hogy „*életük legyen és bőségben legyen.*” (Jn 10,10) Jézus ért az élethez, hiszen Ő az élet Mestere, aki maga az „*út, az igazság és az élet!*” (Jn 14,6).

Kifejtés

Jézus egész élete mestermű! Érdemes megszívnélmi az élet Mesterének tanítását, amikor eljövételének céljáról beszél: azért jött, hogy szolgáljon, és életét adja sokakért. (vö. Mk 10,45) Életének mozgatórugója a szolgálat volt. Tanítványait nem csupán maga köré gyűjtötte, mint egy guru, akinek tekintélyét a követők létszáma igazolja, hanem küldi is őket, hogy mesterük példáját követve mossák egymás és mások lábát. Jézus örül eredményüknek. De milyen eredményről van szó? Mesterünk világosan tanítja, hogy azok lesznek igazán boldogok (azok üdvözülnek), akik az irgalmasság testi és lelki cselekedeteit gyakorolják az Ő nevében (ld. Mt 25,31-40).

A szülő, mint minden más katekéta, Isten Országának szolgálatában áll. Tevékenysége révén segít elvezetni gyermekeit Jézus szemléletéhez, mely által a gyermek megtanulhatja, hogy a boldogság nem öncél, hanem a szeretet gyümölcse.

Hogyan teheti ezt? Két dologra fordítjuk figyelmünket: 1. a názáreti házra, Jézus első iskolájára, és 2. a szolgálat szó értelmezésére. Nézzük tehát először a názáreti házat: hogyan szolgálta Jézus emberi természetének nevelését.

A názáreti ház

„A názáreti rejtett élet minden ember számára lehetővé teszi, hogy az élet leghétköznapibb dolgaiban közösségben legyen Jézussal:

»A názáreti ház iskola, amelyben az ember kezdi megérteni Krisztus életét. Az evangélium iskolája. [...] Elsősorban a hallgatásra tanít. Bárcsak föléledne bennünk a hallgatás

nagyrabecsülése, ennek a csodálatos és nélkülözhetetlen lelki magatartásnak az értékelése [...]. Itt tanuljuk meg, milyen fontos a családi élet. Názáret fölhívja a figyelmet a családra, szeretetközösségére, méltóságára, sugárzó szépségére, szentségére és sérthetetlenségére [...]. Végezetül itt megtanuljuk a munka fegyelmét.»¹

Bár a Katekizmus fenti tanítása nem kifejezetten a szolgálatról beszél, de annak a gyökerére mutat, mivel a szolgálat mindenképpen evangéliumi érték. A názáreti ház pedig az „evangélium iskolája”. Jézus, Isten megtestesült Fia, itt tanulta meg az érzelmek emberi kifejezéseit, a gyengédséget, az együttérzést, a szegények iránti érzékenységet, a gyermekek és az özvegyek iránti mélységes szeretetet, a nők iránti tiszteletet, a gazdag és a szegény iránti megkülönböztetés nélküli felebaráti szeretetet. Nem harcolt a rómaiak ellen: nem csatlakozott politikai hatalmak elleni tüntetéshez. Egyszerűen az emberre figyelt, és vele – minden emberrel – szolidaritást vállalt.

Nagyon különleges nevelés eredménye ez, hiszen Jézus korában a fentiek nem voltak magától értetődő értékek: a nők társadalmi megítélése lényegileg különbözött a férfiakétól. A szegények, betegek, nincstelenek gyakran kizsáoltak voltak, akikkel kevésbé foglalkoztak. A politikai hatalomnak udvarolni kellett, vagy éppen tüntetni ellene. És éppen e szélsőséges, radikális nézetű nép közé érkezett a megtestesült Ige, aki „nem azért jött, hogy szolgáljanak neki, hanem hogy ő szolgáljon” (Mk 10,45).

Ha azt gondolnánk, hogy most, itt, mai világunkban nehezebb dolga lenne Jézusnak, és az evangélium terjesztése esélytelen lenne, nagyot tévedünk – 2000 évvel ezelőtt sem volt könnyű. Mária és József nevelése húzódik meg Jézus emberi természete mögött. Ez azt jelenti, hogy már akkor is élt egy szűk réteg, akik nem engedték, hogy hassanak rájuk a társadalom szélsőséges nézetei, hanem Isten tiszteletéből fakadóan az embert is tiszteletben tartották, kortól, nemtől és rangtól függetlenül. Gondoljunk bele: Mária és József hogyan reagálhattak a kolduló szegények, a betegek, a római katonák jelenlétére, az adózásra, a gazdag és tekintélyes emberekre? Jézus emberi természete valószínűleg nem nagyon térhetett el tőlük.

Ez nagyon fontos üzenet számunkra. A tiszta szolgálat nem szelektál: nem azt nézi, hogy ki érdemli meg, és ki nem. Vagy, hogy kik azok, akiket nem fogad el a mi társadalmunk, és kikkel szimpatizál. Nem szokások kérdése. Jézushoz hasonlóan Mária és József is ember-tiszteletők voltak. Az evangélium nem szavakkal szól nevelő példájukról, hanem elénk tárja Jézus Krisztus személyét, aki családban született, családban tanult meg imádkozni, közösséghez tartozni, vallását gyakorolni, nevetni, sírni, örülni, gyászolni és dolgozni. Ő, a Szentháromságos Isten második isteni személye – aki közösségben élt az Atyával és a szentlélekkel – szolgált.

Szolgalat

A szó értelmezéséhez a *Katolikus Lexikon*t hívjuk segítségül. A szolgálat „szoros értelemben a szolga alárendeltségi viszonyából következő tevékenység végzése; tág értelemben mások javára végzett tevékenység; átvitt értelemben mások tetszésére végrehajtott, szívességből fakadó cselekedet.”² Nem kell nagyon csodálkozni azon, hogy a mai énközpontú társadalomban miért nem vonzó a szolgálat – kivéve az, amit saját magunk érdekében végzünk. Ki akar alárendelt lenni?! Jézus azonban éppen arra buzdít minket, hogy legyünk egymás alárendeltjei azért, hogy a másikat többre becsüljük saját magunknál, egészen addig, hogy akár életünket is készen legyünk feláldozni másokért. (Vö. Jn 12,15)

¹ KEK 533.

² Magyar Katolikus Lexikon, SZIT, Bp. 2008. 383.

Az Újszövetségben a szolgálat szó – Jézus tanítása kapcsán – gazdag értelmet nyer. A szolgálat alapvető keresztény magatartássá válik, melyet a kötelességen és rangokon túlmutató felebaráti szeretet vezérel, s nem tesz különbséget az emberek között. A szolgálatkészség Jézus igazi tanítványait jellemzi. Sőt, „Jézus követésének mércéjévé, fokmérőjévé válik a szolgálat (Mk 10,43; Mt 20,26). A kereszténynek az a feladata, hogy mindenkinek szolgája legyen (Mk 9,35; 10,44; Lk 22,26).”³

Nagyon szép a szolgálat teológiája: „a szolgálni akarás és szolgálatkészség Jézus követésében ajándék, nem merő egyéni teljesítmény; válasz Isten hívására, mely a szegény emberek bajában és a szenvedő teremtményben szólal meg. A bátorsága, alázata és jósága abban mutatkozik meg, hogy akik másokat szolgálnak, szívesen ismerik be, hogy maguk is segítségre szorulnak és mások szolgálataitól függenek, s ennek megfelelően cselekszenek.”⁴

Gyakran hallhatjuk, hogy nagyobb boldogság adni, mint kapni. Ez részben igaz, ám egyoldalú tapasztalat, mert a szolgálat-adással is így lehetünk: arra törekszünk, hogy inkább mi szolgáljunk másokat, mint hogy mások szolgálatát elfogadjuk. Nehezebb bevallanunk, hogy mi magunk is mások szolgálatára szorulunk. A szolgálat elfogadása elkötelez bennünket, és alázatot kíván tőlünk. Jézus azzal (is) szolgált, hogy elfogadta mások szolgálatát; gyengéden fogadta, és az adakozóban jóságát tisztelte. Nem versenyzett senkivel! Mi ne azért szolgáljunk, mert „jólesik”, vagy azért, mert akkor mások láthatják jóságunkat, és jó véleménnyel lesznek rólunk! Ez a hozzáállás veszélyes magatartás, mert az igazi szolgálat szándékát megfosztja gazdagságától, és saját hasznára fordítja.

Sajnos sokszor a legnemesebb dologból is képesek vagyunk valami silányabbat kihozni. Ezért fontos Jézus példáját ebben is követni.

Hogyan szolgált Jézus?

1. Imádkozott! Az Atyához ragaszkodott, az Atya akaratát kereste mindenben, és azt szolgált. Ez a keresés és tisztánlátás az imából fakadt.

2. Csendesen és természetesen. Talán észre sem vették volna, ha nem lépte volna át a kor – nőkre, szegényekre, betegekre, gazdagokra, politikusokra, gyerekekre vonatkozó – tabuít. Szolgálatát nem verte nagydobra, de elmagyarázta tanítványainak, hogy ők is elsajátítsák ezt a szemléletet. Figyelt, meghallgatott, érdeklődött, odafordult a szegényekhez, személyesen volt jelen számukra (nem dolgokat küldött apostolaival).

3. Miközben mindvégig az imádságot tartotta legnagyobb értéknek, nem kímélte magát mások szolgálatában!

4. Másokat is bevont, hogy ők is szolgáljanak. Pl. a kenyérszaporításnál nem ő ültette le az embereket csoportokba, nem ő osztotta szét a kenyeret, nem ő gyűjtötte össze a maradékot. Sőt, az emberek kenyereit és halait szaporította meg, ily módon is bevonva őket...

5. Élete példájával is megmutatta a szolgálat méltóságát: bátorított, enyhülést, békét adott, megbocsátott, gyógyított, feltámadása után reggelit készített, vigasztalt és tanított, tanított, tanított. (Mint egy jó szülő!)

6. Vállalta az emberi élet minden mozzanatát – szolidaritást vállalt velünk.

7. Szolgált az egységet – nem engedte, hogy apostolai az elsőségért vetélkedjenek. Az efféle vitáknak véget vetett, s egymás szolgálatára buzdította őket.

8. Ünnepeelt az ünneplővel, gyászolt a gyászolóval, sírt a szomorúval, és élvezte az emberek társaságát.

³ Magyar Katolikus Lexikon, 383.

⁴ Magyar Katolikus Lexikon, 384.

9. Tudott első lenni, de utolsó is.

Jézus magatartása teljesen megmutatja, mi a szolgálat helyes értelme: szíve nagyon gazdag, ezért is mondhatta: „*Gyertek hozzám mindnyájan [...] tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű, s megtaláljátok lelketek nyugalmát.*” (Mt 11,28.29.) Ő a szolgáló, és a szolgálat helyes értelmének és módjának tökéletes ikonja.

Gyakorlati javaslatok

Első lépésként jó lenne megvizsgálni saját otthoni légkörünket: hogyan viszonyulunk

- saját munkánkhoz?
- egymás munkájához?

(Megbecsüljük-e, vagy egymással versenyzünk, ki végez „értékesebb” feladatot?)

- Mit várunk el egymástól a közös szolgálatokat illetően? (Kinek a „dolga” a takarítás, bevásárlás, főzés, mosás, gyerekekkel való foglalkozás, fürdetés, stb.? Mennyire közös, és mennyire a sztereotípiák szerint alakult ki a munkabeosztás?)
- Mit kérünk gyermekeinktől? Semmit? Túl sokat? Korukhoz és képességeikhez illő szolgálatot? Következetesek vagyunk elvárásainkban, és azokat világosan mondtuk-e el nekik?
- Mit hallanak gyermekeink tőlünk, amikor tudomást szerzünk a hívő közösségen belül, vagy a szomszédságunkban szükségét szenvedőkről?
- Panaszkodunk-e, hogy „mindig csak én...”?
- Engedünk-e, másokat is szolgálni?

A mindennapokban hogyan reagálunk a szegények jelenlétére, az előttünk lévő csoszogó emberre, amikor sietünk? A buszon átadjuk-e helyünket azoknak, akik esetleg idősebbek, törékenyebbek, vagy megterheltebbek, és neveljük-e gyermekeinket is erre?

Beszélünk-e a szolgálat szükségességéről otthon, konkrét példákra kitérve, hogy mit, mikor hogyan lehetett volna jobban megtenni?

A kisgyerekeket meg kell jutalmazni, amikor jót cselekednek másokkal. A kamaszt meg kell dicsérni, a felnőtt jószágát el kell ismerni. Ezek mind segítenek a szolgálatkészség fejlődésében. Esti vagy napi ima témája lehet a nagylelkűség, az empátia, a szolidaritás erénye.

A családi beszélgetés kitérhet a szolgálat nehézségeire is, hogy a gyerekek ne lepődjenek meg, amikor a nehézségekkel találkoznak, illetve ezek ne bátortalanítsák el őket a továbblépéstől. Milyen nehézségekre gondolhatunk? (Itt csak néhány dolgot említünk, szabadon kiegészíthető a felsorolás.)

1. Szégyenlősek lehetünk. Ez nem baj. Szembe kell szállni vele, és nem engedni neki nagy terepet. Ebben a bátorság kegyelme és Szentlélek ajándéka tud segíteni.
2. Előfordulhat, hogy nem bízunk a jóban, lebeszéljük magunkat a jótettekről, mondván, hogy talán nem is arra van szükség, mások meg amúgy sem fogják értékelni, és talán még rosszat is fognak rólunk gondolni stb.
3. A fáradtság és a rosszkedv is eluralkodhat rajtunk. Ezeknek nem szabad túlzott jelentőséget tulajdonítani.
4. A gyávaság is visszatarthat. Talán mi vagyunk az egyetlenek, akik észreveszik az adott szükségletet, de nem akarunk „kilógni a sorból”. Lógjunk ki! Az a dolgunk, hogy „a világ sója és világossága” legyünk, tanúságot tegyünk!

Jó nevelést és szolgálatot kívánunk!

Gondolatok az imádsághoz

A témafelvetésben szereplő szentírási idézetek közül vegyük alapul valamelyiket. Utána mondhatunk egy spontán hálaadó litániát azon szolgálatokért, amelyeket még soha nem köszöntük meg, de nap mint nap segítik életünket, s nélkülük sok minden nehezebb lenne a hétköznapi életünkben. A végén hálát adhatunk a saját családjunkban végzett szolgálatért is, mert azok által jobban hasonlíthatunk Jézusra.

GONDOLD VÉGIG...

A SZOLGÁLAT KÉT IRÁNYA	
Adni	Elfogadni
	

1. Téged ki és hogyan nevelt a szolgálatra?
2. Mikor, miben, miért és hogyan szolgálsz másokat?
3. Mások mikor, miben és hogyan szolgálnak téged? Ez a tény milyen érzelmet vált ki benned?
4. Te hogyan (miért, mikor) neveled gyermekedet a szolgálatra?